

ВІДГУК

опонента - професора кафедри педіатрії №2 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця МОЗ України, доктора медичних наук, професора Кривоустова С.П. на дисертаційну роботу Дуди Людмили Володимирівни «Клініко-епідеміологічна характеристика та сучасні етапи формування найбільш поширених алергічних захворювань у дітей – мешканців міста Києва та Київської області», що подана до спеціалізованої вченої ради ДФ 26.613.014 Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 228 «Педіатрія»

Актуальність обраної теми.

Тему зазначеної дисертаційної роботи, з огляду на її медико-соціальну значущість, слід визначити як актуальну. Так, алергічні захворювання залишаються вагомим проблемою для педіатрії, що обумовлено, зокрема, їх суттєвим впливом на якість життя дітей. Дані статистики впродовж останніх років свідчать про проблему гіподіагностики цих захворювань. За останні 25 років в Україні спостерігається зростання на 69,3% поширеності бронхіальної астми у дітей із переважанням виявлення цієї патології у дітей із великих промислових та агропромислових областей країни (Волосовець О.П., співавт., 2020).

Мета, яку поставила дисертант, а саме удосконалення ранньої діагностики і прогнозу розвитку алергічних захворювань шляхом визначення їх поширеності, клінічних особливостей сучасного перебігу та вікової еволюції у дітей Київського регіону, є потрібною для сучасної охорони здоров'я.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дане дисертаційне дослідження є фрагментом НДР кафедри педіатрії №1 Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика «Особливості формування захворювань алергічного та автоімунного генезу у дітей різного віку та можливості їх профілактики і лікування» (номер державної реєстрації 0111U002801) та «Особливості формування захворювань алергічного та автоімунного генезу у дітей різного віку та можливості їх профілактики і лікування» (номер державної реєстрації 0119U100621). Виконана робота під науковим керівництвом відомого фахівця в галузі дитячої алергології – завідувача кафедри педіатрії №1 Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, доктора медичних наук, професора Охотнікової О.М.

Наукова новизна дослідження та одержаних результатів.

Автором вперше визначено сучасні рівні поширеності бронхіальної астми, алергічного риніту, атопічного дерматиту у дітей – мешканців Київського регіону і доведено зростання рівнів поширеності алергічних захворювань за минулі 20 років. Вперше визначено рівні поширеності харчової гіперчутливості, інсектної алергії, гострої кропив'янки та/або ангіонабряку, досліджені фактори ризику. Робота має теоретичне значення, так як її результати суттєво доповнили знання щодо поширеності алергічних захворювань у дітей.

Практичне значення результатів дослідження.

Отримані автором дані є корисними для удосконалення медичної допомоги дітям з алергічною патологією, удосконалення роботи алергологічної служби. Так, з метою поліпшення ранньої діагностики алергічних захворювань у дітей рекомендовано застосовувати прогностично-діагностичні критерії, котрі розробив автор. Створена прогностична модель для бронхіальної астми, що дозволить оптимізувати раннє її виявлення та покращити ефективність лікувально-профілактичних заходів.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість та достовірність наукових результатів дисертації не викликають сумніву. Основні наукові положення дисертації, висновки та рекомендації, які сформульовані в дисертації, є обґрунтованими, що базується на достатній кількості хворих, застосуванні адекватних методів дослідження та грамотній статистичній обробці даних. Так, було анкетовано 7106 дітей та поглиблено обстежено 135 пацієнтів. Висновки роботи підтверджуються результатами власного дисертаційного дослідження.

Характеристика розділів, оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації.

Принципових зауважень до оформлення та обсягу дисертації немає.

Розділ 1 - особливості клініко-епідеміологічної характеристики та вікової еволюції найпоширеніших алергічних захворювань у дітей. Показані сучасні епідеміологічні тенденції поширеності алергічних захворювань у світі, використано досвід програми ISAAC. Обговорені основні етапи формування та вікова еволюція алергічних захворювань у дітей, механізми їх розвитку. Розділ 2 - матеріали та методи дослідження. Наведена загальна характеристика дослідження та його дизайн.

Розділ 3 - результати першого етапу дослідження: поширеність бронхіальної астми, atopічного дерматиту, алергічного риніту у дітей Київського регіону. Зокрема, зроблено висновок, що сезонний алергічний риніт має високі рівні поширеності незалежно від віку дитини, а сезонність має велике значення для його перебігу. Розділ 4 - порівняльний аналіз сучасних рівнів поширеності бронхіальної астми, алергічного риніту, atopічного дерматиту у дітей з результатами дослідження, проведеного у 1998-2000 роках. Автором продемонстровано, що поширеність алергічних захворювань серед дитячого населення України, зокрема Київського регіону, продовжує зростати.

Розділ 5 - поширеність харчової гіперчутливості, інсектної алергії, гострої кропив'янки та/або ангіонабряку у дітей. Продемонстровано зростання рівня поширеності гострої кропив'янки та ангіонабряку серед дітей дошкільного віку. Розділ 6 - вплив причинно-значущих факторів на розвиток алергічних захворювань у дітей Київського регіону.

Розділ 7 - вікові клініко-лабораторні особливості, етапи формування, предиктори найбільш поширених алергічних захворювань за результатами поглибленого обстеження дітей – мешканців Київського регіону. Це – етап дослідження дітей, відібраних з когорти опитаних, з метою верифікації діагнозу та вивчення клініко-лабораторних особливостей, вікової еволюції, виділення прогностичних критеріїв. Наведена модель прогнозу формування астми. Приділена увага питанням коморбідності, етапам формування алергічних захворювань. Надано аналіз та узагальнення результатів дослідження.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Матеріали дисертації повністю висвітлені в опублікованих працях. Так, за темою дисертації опубліковано 16 наукових праць, з них 6 статей, в тому числі у Польщі. Матеріали дисертації були докладені на наукових форумах, в т.ч. у Франції та Португалії.

Особистий внесок здобувача в одержанні наукових результатів, що виносяться на захист.

Автором самостійно проаналізовано інформаційні джерела, проведено патентний пошук, розроблено методологію дослідження, організовано анкетування, здійснені дослідження, аналіз отриманого матеріалу. Автор особисто здійснила статистичну обробку даних, аналіз та їх узагальнення. У наукових роботах, опублікованих у співавторстві автору належить провідна роль у зборі клінічного матеріалу, статистичній обробці та аналізі. Розділи дисертації здобувачем написані власноруч.

Сумісно з науковим керівником узагальнені наукові положення дисертації, сформульовані висновки та практичні рекомендації.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації).

При розгляді дисертаційної роботи не було виявлено порушень академічної доброчесності. Так, за результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації (протокол Експертної проблемної комісії за спеціальністю «Педіатрія» №5 від 25.09.2020). Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням Дуди Л.В., а всі інші цитовані наукові результати супроводжуються посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в практичну охорону здоров'я (Київська обласна дитяча лікарня, КНП «Запорізька міська дитяча лікарня №5», ін.) та в навчальний процес Львівського національного медичного університету імені Д. Галицького, Запорізького державного медичного університету. Вони заслуговують і на подальше впровадження в практичну діяльність та навчальний процес.

Зауваження до змісту та оформлення дисертаційної роботи.

Принципових зауважень до змісту та оформлення дисертаційної роботи немає.

До несуттєвих зауважень слід віднести наступні:

1. Висновки роботи надто великі за об'ємом та перевантажені.
2. З огляду на назву дисертації (дослідження у мешканців міста Києва та Київської області), доцільно було б більше уваги приділити диференційованому висвітленню питань, котрі вивчалися, відносно місця проживання дітей - село чи місто.

3. Доцільно було б більш конкретизувати практичні рекомендації, підкресливши саме ті аспекти, котрі логічно впливають з дисертаційного дослідження.

Ці зауваження не впливають на цінність дисертаційної роботи та не знижують науково-практичного значення отриманих результатів.

В якості наукової дискусії хотілось би отримати від дисертанта відповіді на наступні запитання:

1. Автор наводить поширеність симптомів бронхіальної астми, алергічного риніту та atopічного дерматиту. В якому відсотку були встановлені діагнози за сучасними критеріями та як можна пояснити наявну гіподіагностику алергічних захворювань?
2. Які фенотипи бронхіальної астми, на думку автора, найбільш притаманні для у дітей – мешканців міста Києва та Київської області? Які тригерні фактори домінують?
3. За наявності у дітей певних критеріїв автор рекомендує для раннього встановлення діагнозу направляти їх для поглибленого алергологічного обстеження. Яке саме обстеження рекомендується при тих нозологіях, що вивчалися?

Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради.

Дисертація Дуди Л.В. «Клініко-епідеміологічна характеристика та сучасні етапи формування найбільш поширених алергічних захворювань у дітей – мешканців міста Києва та Київської області» відповідає спеціальності 228 «Педіатрія» та профілю спеціалізованої вченої ради.

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Дуди Л.В. «Клініко-епідеміологічна характеристика та сучасні етапи формування найбільш поширених алергічних захворювань у дітей – мешканців міста Києва та Київської

області» на здобуття наукового ступеня доктора філософії є завершеною науковою працею, що виконана здобувачем особисто, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення. У ній наведено нове вирішення актуального завдання педіатрії, а саме удосконалення ранньої діагностики і прогнозу розвитку алергічних захворювань у дітей, що має істотне значення для галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 228 «Педіатрія». Основні наукові результати дисертації висвітлені в достатній кількості наукових публікаціях, які розкривають зміст дисертації.

Дисертація Дуди Л.В. «Клініко-епідеміологічна характеристика та сучасні етапи формування найбільш поширених алергічних захворювань у дітей – мешканців міста Києва та Київської області» повністю відповідає вимогам п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, сучасним вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40.

Дуда Л.В. має необхідний рівень наукової кваліфікації і заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 228 «Педіатрія».

Професор кафедри педіатрії №2
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця МОЗ України,
доктор медичних наук, професор

С.П. Кривоустов

